

ZÁPIS ZE ZASEDÁNÍ RADY VLÁDY ČR PRO LIDSKÁ PRÁVA konaného dne 28. listopadu 2008

Přítomni:

Členové Rady:

Marián Hošek (MPSV), Alena Kučerová (ÚOOÚ), Oldřich Kužílek, Jiří Matolín, Jan Litomiský, Michaela Freiová, Hynek Kalvoda, Pavla Burdová-Hradečná, Pavel Šturma

Stálí zástupci:

Štefan Čulík (MPSV), Božena Konvalinková (MO), Lucie Svěženová (MS), Michal Nádvorník (MK), Veronika Kristková

Omluveni:

Džamila Stehlíková, Dušan Lužný (MŠMT), Jaroslav Daněk (MO), Igor Němec (ÚOOÚ), Marek Šnajdr (MZdr.), Tomáš Pojar (MZV), Jaroslav Salivar (MV), František Korbel (MS), František Mikeš (MK), Miroslav Kalous (MMR), Daniela Světlíková, Jan Kratochvíl, Petra Burčíková, Anna Šabatová,

Hosté:

Vít Zvánovec (Výbor pro občanská a politická práva), Karel Bačkovský (MV), Barbora Holušová (MV), M. Pokorná (MV), Zdeněk Král (MV), Zuzana Kaprová (MŠMT), S. Makovcová (MPSV), P. Čížinský (Výbor pro práva cizinců), Tomáš Haišman (MV).

Sekretariát Rady:

Lucie Otáhalová (tajemnice Rady), Jakub Machačka

Na začátku zasedání přítomno 12 členů/stálých zástupců. Rada byla usnášeníschopná.

Předseda Rady informoval

1. Podnět prof. Pavla Šturmy k zařízením pro děti vyžadující okamžitou pomoc
2. Podnět Výboru pro práva cizinců při příležitosti zavedení tzv. zelených karet k částečnému řešení situace cizinců pobývajících v ČR neoprávněně.
3. Podnět Výboru pro občanská a politická práva k využívání kamerových systémů.
4. Různé

Program byl schválen většinou 11ti hlasů.

1. Podnět prof. Pavla Šturmy k zařízením pro děti vyžadující okamžitou pomoc

Prof. Šturma uvedl svůj podnět v tom smyslu, že je třeba, aby se posílila ochrana dětí, zejména pokud jde o zdraví a ochranu proti špatnému zacházení, násilí, zanedbávání ze strany osob, které jsou zodpovědné za výchovu dítěte. Bylo by vhodné předat podnět Výboru pro práva dítěte, na dnešním zasedání projednávání otevřít a vyslechnout stanovisko Ministerstva práce a sociálních věcí.

Náměstek Hošek k podnětu uvedl, že s nárokem na státní příspěvek pro zřizovatele zařízení souhlasí (§ 42g); tento návrh už je ale v běhu – v rámci tzv. prorodinného balíčku. S návrhem týkajícím se § 42 MPSV nesouhlasí, ale nebrání se meritornímu projednání na Výboru pro práva dítěte. Provoz, který by vyžadoval přítomnost vysoce odborných pracovníků 24 hodin denně, by byl velmi nákladný.

Předseda Rady navrhnul usnesení: Rada bere podnět na vědomí a postupuje jej Výboru pro práva dítěte k dalšímu projednání (12-0-0).

2. Podnět Výboru pro práva cizinců při příležitosti zavedení tzv. zelených karet k částečnému řešení situace cizinců pobývajících v ČR neoprávněně.

Podnět uvedl Pavel Čížinský, člen Výboru pro práva cizinců. Výbor pro práva cizinců se domnívá, že se jedná o vážný problém, pobytová nelegalita má řadu důsledků. Jedná se o fiskální důsledky (stát trácí daňové prostředky) a situace přispívá ke snižování sociálních standardů i českých zaměstnanců (nekalá konkurenční výhoda). Dalším problémem je kriminalita. Cizinci bez oprávnění k pobytu nemohou využívat státní orgány, aby se domáhali svých práv. V této situaci jsou náchylnější k tomu, aby se stali jak oběťmi, tak pachateli trestné činnosti. Existuje několik možností, co dělat s těmi, kteří zde již nelegálně jsou – stát může tyto cizince pochyťat a deportovat, nebo jejich situaci regularizovat (umožnit legální pobyt), nebo se smířit s jejich pobytem zde a snažit se řešit důsledky jejich pobytu. ČR má prozatím mechanismus spíše represivní. Dle Výboru pro práva cizinců je tento přístup kontraproduktivní. Podnět nenavrhuje odpouštění sankcí za přestupky, nýbrž odpuštění správního vyhoštění. To je ukládáno nezávisle na zavinění.

Tomáš Haišman (MV) doporučil Radě, aby podnět vrátila předkladatelům k dopracování. Podle názoru MV postrádá podnět předchozí kvantitativní i kvalitativní analýzu problému. Je nutno zohlednit francouzský pakt o imigraci a azylu, který ve své jedné z částí se problematice regularizací věnuje. Pakt schválila jednomyslně Evropská rada. Je třeba jej při úpravě textu zohlednit. Velmi zásadním problémem je problém kolektivity. Není jasné, kolik je ve skutečnosti nelegálních migrantů. MV v posledních letech zásadním způsobem financuje právní poradenství nevládních organizací. Proto nelze hovořit o neinformovanosti cizinců. Podnět je v této chvíli zásadně anachronický. ČR nyní stojí před vážnějším problémem, kterým je problematika lidí, kteří jsou uvolňováni ze zaměstnaneckých a agenturních vazeb. To je záležitost vážná, která vyžaduje zásadních kroků a vyžaduje kooperaci mezi vládním a nevládním sektorem.

Pavla Burdová Hradečná uvedla, že jako členka Výboru pro práva cizinců se na vypracování podnětu podílela. Zástupce MV byl na jednání výboru přítomen, argument na přepracování podnětu ale nevznesl. Skutečný počet nelegálních migrantů není znám. Boj s nelegální migrací sama vláda označila za svoji prioritu. Podnět nehovoří o pobytové amnestii, nechce legalizovat ilegály. Stát i nevládní organizace shodně chtějí, aby nelegální migranti z území vyjeli. Podnět byl formulován v době, kdy se ČR potýkala s nedostatkem pracovních sil.

Právě v současné době ale získává na aktuálnosti – první na řadě jsou propouštění cizinci; řada z nich spadá do nelegálního postavení.

Alena Kučerová uvedla, že je zde základní rozpor v otázce, zda je nutné opatření přijmout bez novelizace právní úpravy nebo nikoliv.

Zdeněk Král (MV) uvedl, že návrh podnětu nelze směřovat s tzv. dobrovolnými návraty. Každý cizinec, pokud se změní jeho status, je povinen toto sdělit cizinecké policii. Skupinu nelegálních cizinců nelze brát jako jeden celek – jejich důvody pro setrvání na území jsou různé.

Pavel Šturma se pozastavil nad silným rozporem mezi předkladatelem a MV. Podnět zaslouží pozornost a mělo by se na něm dále pracovat. Rozpor je v tom, zda by opatření měla být hromadná, nebo individuální. Druhá otázka je, zda je třeba novelizace zákona nebo nikoliv.

Pavla Burdová Hradečná k dotazům ohledně potřeby novelizace zákona uvedla, že obdobný návrh byl již jednou předkládán v Poslanecké sněmovně a byl zamítnut. Účelem podnětu je umožnit cizincům vycestování, ukončit jejich pobyt, nikoliv umožnit jim dostat se zpátky do ČR.

Jiří Matolín poukázal na skutečnost, že zavedení plošného opatření by mohlo být ku prospěchu i cizincům, jejichž pobyt zde je spojen např. s nelegální činností.

M. Hošek zdůraznil, že se jedná o závažný problém, je třeba dále hledat řešení, zejména v rovině nelegislativní.

P. Čizinský reagoval na diskusi týkající se potřeby legislativního opatření. Výbor pro práva cizinců dospěl k závěru, že vláda může správním orgánům uložit určitý způsob správního uvážení. Proto dle výboru není třeba změna zákona. K plošnosti opatření odkázal na bod 2 podnětu (str. 4), kde je přesně stanoveno, že by opatření vztahovalo na nelegální práci, pobyt bez osobního dokladu a neoprávněný pobyt. Cizinci, kteří například páchají trestnou činnost, pod toto opatření nespadají. Dále bod 6 podnětu stanoví, že z naléhavých důvodů ochrany bezpečnosti státu atd., se příslušné orgány mohou od výše uvedeného postupu odchýlit. Podnět má primárně umožnit beztrestné vycestování. Nenavrhuje tedy žádný nárok na udělení víza nebo zelené karty. Každá žádost o vízum je individuálně posuzována.

M. Pokorná zopakovala, že stát situaci a výjezdy nelegálních cizinců řeší. Existuje program dobrovolných návratů, od příštího roku bude spuštěn evropský návratový fond, cizinec se může reintegrovat v zemi svého původu.

J. Litomiský navrhl přijmout usnesení, které bere podnět na vědomí a vrací jej Výboru pro práva cizinců k dopracování.

Rada hlasovala o návrhu usnesení předneseném předsedou Rady (9-0-4).

3. Podnět Výboru pro občanská a politická práva k využívání kamerových systémů.

Podnět uvedl Vít Zvánovec, člen Výboru pro občanská a politická práva. Podnět se zabývá českou právní úpravou vycházející ze zákona o ochraně osobních údajů a ze zákoníku práce. Tato úprava je poměrně abstraktní a pro veřejnost není zcela patrné, jak s touto úpravou

nakládat. Podnět nabízí řešení této situace a navrhuje tedy vypracování komplexní právní úpravy. Podnět byl konzultován s Ministerstvem vnitra, to však k němu uplatnilo řadu výhrad. Většinu z nich však výbor nemohl akceptovat. Pozměňovací návrhy O. Kužílka v zásadě výbor akceptoval. Gestorem nové právní úpravy by mělo být Ministerstvo vnitra, nikoliv Úřad pro ochranu osobních údajů (ÚOOÚ). Výbor nesouhlasí s námitkou Ministerstva vnitra, že podnět je duplicitní s iniciativou K. Jacques. Ta je zaměřena parciálně na určitou část problematiky.

O. Kužílek se ve svém vystoupení konstatoval, že problematika ochrany soukromí se takto poprvé dostává na jednání Rady. V úvodu se zaměřil na obtíže, se kterými se ochránci osobních dat setkávají. Argument, že sbírání osobních dat „nevadí“, je poměrně častý. Používání záznamových technologií dochází k vytváření paralelní reality, která vystupuje z minulosti osob. Druhým typem obtíže je rezignace před tlakem nových technologií. Osoby nabudou dojmu, že ochránci osobních dat nemají šanci na úspěch. Vytváření databází v sobě nese potenciál rizika. Posledním argumentem je argument „dostatečného zabezpečení“, který vytváří představu, že data nemohou být zneužita. Policie by měla vždy konat až v situaci, kdy dochází k porušení práva. Přístup, kdy je monitorována veškerá realita, je nepřijatelný.

K návrhu usnesení podal několik pozměňovacích návrhů. Podnět by měl být doplněn tak, aby se vztahoval i na „další sledovací systémy zpracovávající osobní údaje“. Oprávnění provozovat kamerové a další sledovací systémy by měl být vždy vztaženo k určeným účelům – k ochraně majetku a osob (soukromý a veřejný sektor), anebo na základě zvláštního zákona k definovaným účelům ve veřejném zájmu (veřejný sektor). Oprávnění veřejného sektoru by mělo být odůvodněno vyšším stupněm odůvodnění než obecným účelem, a to formou obecně závazného předpisu. Technologie by měly být nastaveny tak, aby co nejméně zpracovávaly osobní údaje.

Karel Bačkovský (MV) uvedl, že Ministerstvo vnitra vítá debatu o ochraně soukromí. Záměrem MV ale není zaznamenávat veškerou realitu. Právě záznamy ale umožňují často dopadení těch, kteří svobody porušují. Myšlenku, že přijetí nové regulace napraví stávající stav, nepovažuje za řešení. Nová právní úprava by měla vycházet z analýzy. Ministerstvo vnitra se necítí věcně příslušné k vypracování navrhovaného zákona. MV zdaleka není největším provozovatelem kamerových systémů. Návrh by měly připravovat resorty financí (Celní správa), spravedlnosti (Vězeňská služba), průmyslu a obchodu (banky atd.). Pokud by měla být tato úprava přijata, měla by obsahovat ustanovení v tom smyslu, že pravidla by neměla snížit činnost bezpečnostních složek při potírání zločinu.

V. Zvánovec za předkladatele uvedl, že analýza dopadů bude provedena v okamžiku, kdy bude připravována nová právní úprava. Co se týče nepříslušnosti MV, namítl, že je potřeba, aby byl jasně určen jeden resort, který bude samozřejmě spolupracovat s resorty ostatními.

A. Kučerová uvedla, že se domnívá, že MV by bylo vhodným gestorem. Doporučila, aby názvy usnesení vlády i Rady byly doplněny i slova „dalších sledovacích systémů“. Právní úprava by měla být vypracována nejdéle do jednoho roku od přijetí usnesení.

Podnět byl schválen ve znění pozměňovacího návrhu A. Kučerové a O. Kužílka (11-0-1).

4. Různé

L. Otáhalová požádala členy Rady o aktualizaci jejich kontaktů. Tabulka se všemi kontakty bude rozeslána spolu se zápisem. Zároveň všechny požádala o vyjádření, zda preferují zasílání materiálů emailem nebo poštou.

Zapsala: Mgr. Lucie Otáhalová

Schválil: Ing. Jan Litomiský

..

Příští jednání Rady proběhne v únoru 2009.